

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foala Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor.

Apare JOIA

Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Altă știre bună din Basarabia.

Bunii Moldoveni (Români) din comuna Limbanli-Noi (județul Bălți), au luat și ei o hotărâre cuminte: Ei aveau 5 crâșme în comună, toate ținute de crâșmari străini, cari se îngroșau la pungă pe măsură ce se subțiau pungile Românilor.

După stăruire de vreme îndelungată și după o cuminte înțelegere între cărturarii din sat cu poporul, — au adus hotărârea vrednică de laudă: Ca să închidă toate cele 5 crâșme cu beuturi pline de spirt și să deschidă în schimb Clainăria în care omul dornic de o beutură, să poată găsi un păhar de Cîiau cu 3 bucățele de zahăr în el.

Oficiul de vânzare al Zahărului din orașul cel mai apropiat, le stă la îndemână cu zahăr și cu cîiau vândut lor fără câștig. Și de aceea în Clainărie se capătă păharul de cîiau cu 3 bucățele de zahăr în el, cu 1 Leu 50 de bani, — așadar foarte ieftin! De bei 2 păhare de cîiau, — după cari te simți mulțumit, sătul oarecum, ai cheltuit 3 Lei. Dar nu 12—20 și mai mult, cât ți-se cere pe un „deț“ doi de țuică. Și cîiau cu zahăr e hrănit, nu ruinător de sănătate!

E o pornire cuminte aceasta, în Basarabia. Să auzim că s'a întins peste toată țara!

Încercare de tulburare

a bunei rândueli de obște, pregăteau la București, oarecari neasfârșite sau unelte în mâni rele. Un Colonel în retragere, August Stoica, Căpitanul Petru Zambra și sublocotenentul Georgescu, au încercat în București, să răstoarne stăruile de ezi și să aducă țării stăpânire prin „dictatură“ (poruncă fără multă întrebare în dreapta și 'n stânga), — dar au fost descoperiți la timp și azi sunt în arest, după cum vestește chiar Ministrul de Interne pentru liniștirea lumii. Bate la ochi, că s'au alăturat și 2 ofițeri cari se află în slujbă în armată, la mișcarea răzvrătitoare și mai mulți muncitori din Ateliere.

Zilele astea se va limpezi mai bine.

Se vede că lucrul îl știau spionii străinii, căci în câteva foi din Pesta și din alte orașe în străinătate, se vestește că — România e în ajun de „revoluție“.

Parlamentul

e vorbă să fie prelungit până prin 27 Iulie, — până când va fi trecută și votată și noua lege administrativă, și noile legi de urcare a dărilor și de nouă organizare a jandarmeriei, și încă vre-o 10—12 legi. Nefiind timp pentru desbaterea largă și temeinică a lor, ele vor fi votate fără multă vorbă.

— În ședința dela 8 Iulie s'au votat încă 40 milioane Lei pentru plățile deputaților și senatorilor pe timpul acesta cât sunt ținuti acolo, peste termenul statorit prin lege. — (Căci fiecare zi cere plăți de peste 600.000 Lei).

Un lucru de laudă pe Valea-Jiului.

Cimiterul de onoare dela Rîul Alb.

Am scris la timp în „Libertatea“ de hotărârea cea vrednică de laudă, a învățătorilor nostri români de pe Valea Jiului, adunați în societatea „Însuflețirea“.

Ei, știind că pe acea vale a intrat mai întâi Armata română la înțâia sa năvală în Ardeal și că aci s'au dat lupte grele, cari au lăsat mil de morți presărați pe hotare, prin păduri, prin văi, — s'au hotărât să înființeze în comuna Rîul-Alb (lângă Pul, jud. Hunedoarei) un „Cimitir de onoare“ în care să înceapă a aduna pe eroii risipiți pe cele hotare.

Ca să adune banii de lipsă, au învățat 2 piese teatrale, una istorică dureroasă, și alta hazlie, și le-au jucat prin orașele din județ și au aduna ei ceva parale, — nu prea multe, dar destule pentru a face un început.

Și au făcut acest început Duminică în 30 Iunie a. c. Pe acea zi au adus 10 eroi morți și îngropați risipiți prin munții Tullșa și împrejurimile Hațegului; și-au adus Muzica Școalei de Arte și Meserii din Deva, au adunat preoții din jur ortodocși și uniți și i-au rugat să facă slujbă împreună asupra cimitirului și sicriilor cu eroii adunați, — au vorbit asupra lor pâr. protopop ortodox I. Duma (Petroșeni), apoi pâr. unit Izidor Saturn (Pui), a vorbit din partea armatei d. maior de grăniceri Sandulescu și dl maior Sârbulescu dela jandarmi, iar dl învățător P. Golumbeanu, pornitorul și stăruitorul pentru mișcare, a vorbit mulțumit de reușită, iar d. St. Penes în numele comercianților.

A fost o sărbare frumoasă, vred-

nică de laudă pentru 2 arătări ale ei: Ceata de învățători cari au collinat cu teatrul pentru bunul lor gând, erau 3 din vechiul regat, 3 din Ardeal. Prin mergerea lor frumoasă împreună, au vrut să arate că ei nu mai cunosc hotare între vechiul Regat și dragul Ardeal, — și așa să nu mai vree nimeni să le știe, (afară de Stere care prin legea cu Gubernille, iară vrea să tragă a-cele hotare), — iar preoții nostri români, ortodocși și uniți, s'au arătat și ei înțelepți, slujind împreună, arătând că așa stă frumos acestor 2 biserici românești, lâng' olaltă.

Fle pomenită cu laudă fapta dela Rîul-Alb.

Nu se potrivesc socotelile.

Ministeriul Finanțelor (peste banii țării) a arătat de curând prin fol, cum curg venitele din dări în anul de față. A putut arăta deocamdată cât s'a scos din dări în cele dintâi 4 luni ale anului. Și iaca ce arată:

În buget erau luate ca venite ce se nădăjduia să curgă: 12 miliarde și 650 milioane, — dar au venit numai 8 miliarde 250 milioane, — sau cu 4 miliarde mai puțin. Adecă chiar cu a 3-a parte mai puțin.

Și anul trecut a fost an cam slab, că n'a dat cât s'a nădăjdut. În cele 4 luni dintâi ale anului s'au strâns din dări și în anul trecut numai 8 miliarde 660 milioane, — dar în anul de față s'au strâns cu 410 milioane mai puțin și ca anul trecut.

Aceste goluri mari la venite față de ce se nădăjduia că o să vină și s'a luat în buget, — fac grija cea mare a guvernului și îl silesc să pună dări noi de tot felul, tot mai grele.

Deși nu asta e calea ce duce la îndreptarea stărilor proaste.

Orașele — „noastre“!

Zic Sașii și Ungurii orașelor țării.

Mult grăitoare a fost o ieșire de curând în parlament a deputatului sas Fr. Konnerth, care par'că se credea el pe banca ministerială, așa a luat „la răspundere“ guvernul, că de ce se folosește de dreptul cel dă legea, de a răscumpăra locurile nezdite din lăuntrul orașelor, pentru a le da ca locuri de casă Românilor. Așa s'a aprins, că a uitat că cine e și unde e, și s'a răstit către banca ministrilor zicând:

— Nu se poate îngădui, să se vândă acese loturi la „oameni“ cari n'au fost nici odată în

Sibiu sau alte orașe! — Că asta se face numai cu „orașele noastre!“ Iaca Români... niște „oameni“ (înțelege: niște proști!) cari n'au mai fost în oraș...

Frumos! Orașele Românelor sunt „ale lor“. Ei să fie tot smântână, noi tot — zăr!..

— Tot așa au grăit furioși Ungurii într'o adunare a lor la Orade, la Cluj și aiurea, spunând că trebuie să se pună toți în șir de războiu „pentru a-și apăra orașele lor“ împotriva străbaterii Românilor în ele! Numai ei sunt neam ales pentru orașe, Români — la satel!

Cât de slabe trebuie să fie guvernele românești, ca să îndrăznească niscal frânturi de popoare străine, să vorbească așa cu noi, în casa noastră, între hotarele noastre!

Pricepeți voi, prea răbdătorilor Români, din aceste îndrăzneli ale străinilor acestora, ce datorie avem noi de a sta umăr la umăr, și așa a înainta și a străbate în orașe, — ca să le putem zice cât mai curând noi, că sunt, — ale noastre? Iar până atunci a-i face pe acești îndrăzneți, să simță că suntem și noi aci!

IMPOTRIVA SPORIRII DĂRILOR

s'au pornit mișcări aprinse în țară, mai ales la orașe. Negustorii, cari din lipsa de bani în țară, abia fac vânzări de a putea trăi de pe o zi pe alta, iar cei mai mulți nici atâta, încât se clatină și-s primejduiți a se prăbuși unii după alții, — țin adunări de protestare (de ridicat glas potrivit) în numeroase orașe.

Dar împotrivirea nu le va folosi, nici lor, nici nouă. Urcările se vor face.

Și încă, după cum se vestește dela București, nu numai pe darea însăși, ci și pe global. — Și nu de acum dela jumătatea anului, de când se face legea, ci vom fi obligați a ne plăti darea în acest fel mărită, dela începutul anului de față!

Este câte-un om al bunei rândueli, care, — așa cum i-am povățuit noi pe toți, — și-a plătit darea pe jumătatea întâie a anului și se știa împăcat cu statul în privința asta. Ei, bine, acum îl poștește să mai dea după fiecare 100 de Lei plătiți, încă 10, după 1000, încă 100.

Vorbind de acest năcaz al țării și al nostru, — ziarul „Neamul Românesc“ (al dlui Prof. Iorga) scrie printre altele:

Guvernul Maniu pregătește uoi

și însemnat sporiri de dări. Nevoile Statului hotărăsc mai presus de toate. Nu îi facem o vină pentru această măsură grea, dar de lipsă. Cu o condiție (cu un legământ) însă:

Ca: înainte de noi biruri, să se facă toate scăderile și cruțările ce se pot, în cheltuelile statului!

Domeniile (moșiile) și avuțiile Statului, aduc venite puține. Imprumuturile sunt lucrări îngreunătoare și ușurările după ele nu se văd deloc.

Rămâne să fie jertfiți, cetățenii. Statul are dreptul să le ceară și ei datoria să dea...

Dar cu același legământ: ca nici un leu să nu se risipească, să nu se cheltuiască fără folos (pentru țară), și — să nu se fure!

Bugetul României poate suferi la cheltuelile cu slujbașii, o scădere la jumătate!

Felul acela de judecare a tuturor (a celor ajunși la putere), că bugetul (adecă punga statului) trebuie jertfit *trebuințelor singuraticilor* (celor apropiați de cel la putere), că la el, la buget, *trebuie să-și găsească scăparea toți acei cari știu să scrie și să cetească*, — acest fel de gândire trebuie să fie schimbat!

Noi biruri sunt legiuite numai când risipa și jaful în buget, vor fi stârpite cu desăvârșire!

Așa cere ziarul dlui Iorga. Și cere lucru drept. O altă foaie scotea zilele astea la iveală, tot în legătură cu greutățile ce avem de purtat, următoarele:

Înainte de război România veche, cea pe jumătate de mare cât azi, era bine condusă de 130.000 de slujbași.

Prin norocul și dreptul neamului nostru, ea s'a mărit de 2 ori pe cât era.

Așadar, în chip firesc ar trebui să aibă și slujbași de 2 ori de mulți, sau cam 250.000 — 260.000 și să meargă treburile bine, cum mergea în România mică.

Ei, bine, azi avem 560.000 de slujbași, — sau cu vre-o 200.000 prea mulți!

Iaca de ce au drept cuvânt spue ziarul dlui Iorga, că cheltuelile cu slujbașii, ar putea fi scăzute la jumătate!

Dar să zicem că scuturi de pe spinarea bugetului numai pe a 3 a parte (cee ce negreșit că se poate), slujbașii netrebuiți, așadar peste 100 de mii de oameni, și socotindu-i pe aceștia având lefuri mici, numai de de 3 — 4000 pe lună, la socotiți ce ușurare ar fi pe buget! S'ar cruța la an peste 4 miliarde, adecă cât spune guvernul că are lipsă, să cruțe.

Și ce bune ar fi urmările: Cei 100.000 de oameni sănătoși, cari zac prin ministere și prin cancelariile feluritelor deregătorii din țară, fără treabă, fără folos, — și ar căuta de lucru și ar lucru și ei ceva, și ar fi de folos. Iar noi cetățenii, nu ne-am spetii sub noua îngreunare a dărilor.

În loc de asta guvernul a făcut cunoscut, că a încercat împuținarea slujbașilor. Și Ministerele l-au arătat care ce poate cruța prin împuținarea personalului (slujbașilor). Și toate

Ministerele împreună abia au putut cruța jumătate de miliard, — atâta cât nimica! Și și acestea, spune gazeta „Neamul Românesc”, s'au cruțat acolo unde nu trebuia!.. Iar atunci venim la rind iară noi, plătitorii de dare, — să mai dăm!..

In America

ziua de 4 Iunie, e zi „națională” (ca la noi 10 Mai). Părăzi mari. Adunări cu vorbiri, cu muzici, cu alaiu. Toată lumea iese la locul adunărilor, făcându-se acolo imbulzală mare. Urmările, jalnice: 108 persoane au murit de imbulzală și căldură!; 7 au fost ucise de exploziile (aprinderile cu zgomot și spargere) a bombelor ce aruncau în sus focuri scilpicioase în felurite culori. Unele bombe fiind rele, s'au spart și au improșcat aci jos, nu sus în aer, de aceea persoane moarte din asta; 71 de persoane au murit de arsuri primite tot așa în jurul jocurilor cu focuri și cu pușcături de sărbătoare, iar 70 au murit călcați de automobile. Toți într-o singură zi, în ziua lor națională de „for lui” (4 Iunie).

Pregătiri.

Statele Unite ale Americii, au încheiat Contract cu fabricile de aeroplane, ca să mai facă 152 aeroplane pentru trebuințele Marinei.

Nu le trebuie limba românească!

— Evrellor ardeleni —

De curând a avut loc la „Grosswardein” (Oradea mare) un Congres (mare sfat) al Rabinilor din Ardeal și Bănat și părțile foste ungurene.

Printre altele de-ale lor, au chibzuit și asupra năcazului cu „școlile lor evreești”. Dr. Fehér Márton (Martin Albu, fost de fapt Weiss) a spus că trebuie făcut totul pentru a scăpa „din ghiarele politice de românizare” școlile evreești din Oradea mare!. Alt Rabbî a spus, că „în sufletul nostru a rămas o rană deschisă și sângerând mereu, rana din care izvorește durerea cumplită, că cu puterea, cu siluirea s'a răpit copiilor evrei limba lor maternă” (limba mamei), — înțelege: cea ungurească.. — Un altul, Schütz, a spus că deși are stimă către statul român, simte totuși ca o datorie sfântă a sa să stărue, ca limba maghiară să fie limba de învățământ în școlile evreești din Ardeal!

Lucrul stă, cum îl știm cei mai mulți, — așa, că stăpânirea românească a spus dela început:

Dau voie popoarelor minoritare (mai mărunte) din țară să-și aibă și școlile lor. Dau și bisericilor drept a și ținea școli pentru fiii lor. Dar: fiecare neam minoritar, are să învețe în școlile sale în limba mamei sale; germanul nemțește, ungurul ungurește, rusul rusește, jidanul jidovește. Bisericele să-și aibă școlile lor, dar pot primi în ele numai copii de religia lor, nu și de altă credință!

Atunci au venit Jidanii și au zis: Dar noi nu ne știm limba jidovească! Nu putem învăța în ea! Noi rămânem pe lângă limba ungurească, cu care suntem deprinși. — La asta guvernul român a răspuns:

— Asta nu! Dacă limba voastră națională nu o mai știți, — atunci învățați în limba statului, dar nu în cea a unui stat strein!

De aci supărarea lor: ei se țin cu inima de Pesta, numai cu trupul sunt în România.

Și totuși guvernele dela București, nu știu cum să le mai facă ochi dulci acestor „buni cetățeni” ai țării, și numai că nu-i țin pe palme!

Primar omorât.

Savadîșla e un sat unguresc lângă Cluj. Iși alesese cu ani înainte un primar pe vola sa. Guvernul de azi crezând că primarul cel vechiu, — un fruntaș în sat, — prea ar fi „liberal”, l'a înlăturat și a pus unul nou (ca președinte de Comisie interimară), om codaș, care a fost pe vremuri porcar al satului. Așa i-a supărat pe Unguri acest lucru, că l'au așteptat pe noul „primar” până a ieșit Dumineca trecută dela primărie. Așa l'au bătut, că, dus în spital în Cluj, a murit peste 2 zile.

IN RUSIA

sunt porniri de răscoală în multe părți. Ea e stîrnită de lipsa cea mare din țară. La Kronstadt muncitorii s'au răsculat din pricina foametei. În Ucraina sunt răsvrătiri însemnate la Kiew, Tarascen Odessa. Se spune că sunt vre-o 240.000 de răsculați pregătiți de luptă. Guvernul sovietic (cu perciuni) vrea să inee în sânge ori-ce încercare de ridicare împotriva lui.

Dacă acum e așa lipsă, — ce o fi la iarnă?

Noua lege administrativă

face dureri de cap.

Fiind pregătită de guvern, — după planul rusesc alui Stere, cel cu guberniile pe ținuturi, — noua lege va fi înaintată parlamentului zilele astea.

Dar planul a stîrnit multe nedumeriri și temeri. De aceea d. Manlu a și stăruit să se facă în el schimbări liniștitoare. Și schimbările s'au făcut așa pe din afară, dar în adânc planul a rămas cum a fost.

Ca să nu supere numirea de Gubernii cu Guvernatori, li s'a schimbat numele în „Directorate” cu „Directori”. Ci și asta fiind numire prea străvezie, la cererea dlui Iuliu Manlu se zice acum în lege că: Județele vor forma între ele Asociațiuni (însoțiri) în scop de a lucra la fel și având o conducere îndrumătoare..

Adecă tot același lucru, numai botezat altfel. Va fi Asociația (însoțirea) județelor Ardelene, — în loc de Gubernia Ardeleană, — Asociația județelor bănățene, Oltenene, Muntenene, Moldovene, Bucovinene,

Basarabene, — fiecare Asociație Capul ei conducător, care va avea rang de Sub-Secretar de Stat, adică Ajutor de Ministru, cu Cancelariul, ca un Ministeriu mai mic, cu palat, cu cheltueli, cari numai mi nu vor fi.

Aceste cheltueli nu vor îngreuna bugetul Statului. Statul nu avea greutăți prin asta. Nu, căci cheltueli le vor purta județele asociate (însoțite).

Păreri deosebite.

Ori-ce plan de lege nouă, născut de a fi înaintat parlamentului (Statul țării) trebuie să fie cercetat de o înaltă instanță, anume pusă pentru acest scop, zisă „Conziliul Legislativ”, (Sfatul cercetător al Legilor), care cercetează dacă Legea e în contradicție cu „Constituția” (cu Legea cea de temelie) a țării.

Ei, bine, Conziliul Legislativ și-a dat părerea asupra planului din vorbă spunând că el e în împotrivire cu Constituția țării. Constituția nu dă voie la dărburirea țării în părți mărunte, ca tot atâtea țărișoare de conducere de sine. Iar înființarea Guberniilor sau directoratelor sau Asociațiilor de județe, împarte țara în Provincii (ținuturi) de sine stătătoare, — din care poate ieși un lucru primejdios pantru unitatea țării (nerea la olaltă) a țării. — Asta părere și-a dat-o Conziliul Legislativ.

Se spune că și Regenta stă îndolală să dea voie a se desbăta acest plan de lege ori nu, dacă părăsirea celei mai înalte instanțe de cercetare a Legilor, vede în el ceva potrivnic Legii de temelie a țării.

Dar până la urmă guvernul va trece și peste o părere și peste alta și va duce Legea în desbatere și o va vota, — și domnii doritori de a se vedea Vice-Regi, se vor vedea. Noi județele îi vom ținea și pe aceștia în spate, — cu toată hărmălaia de slujbași ce se vor imbulzi în jurul lor ca să-i slujească.

Celelalte partide.

Celelalte partide politice sunt toate împotriva acestei Legi. Liberalii și Averscanii spun că, după ce noul plan va fi pus pe masa parlamentului, ei, în semn de protestare (ridicare de glas potrivnic) vor ieși din parlament, până se desbăte această lege, pe care o află primejdioasă pentru unitatea țării.

Și d. Iorga e contra ei.

Asta însemnă, că celelalte partide nu recunosc legea și când ele vor veni la putere, o vor strica. Așa că domnii ce se vor așeza în înaltele scaune de Vice-Regi, nu vor îmbătrâni în ele.

Încolo, în afară de acest un punct greșit, — legea va fi bună, căci va aduce o descărcare a lucrurilor prea îngreunătoare în Ministeriele din București.

Doar că felul de a le descărca prin înființarea Guberniilor, e socotit de multă lume ca greșit. Dacă descărcarea (zisa descentralizare) s'ar face trecându-se multe din drepturile și treburile Ministerelor, la Pre-

fecturile județelor, — ar fi un lucru bun și nici îngreunare n'ar fi pe noi, sau una aproape nesimțită (ținerea alor 2 - 3 slujbași anume).

Legea așa cum e planuită, face vâlvă multă, supărări, încordări, și nu va avea viață, decât până guvernul care o aduce, va sta la frâne.

S'a muiat mult.

La încheierea foi aflu, că guvernul a făcut schimbări însemnate în lege: Guvernurile sunt ca și părașite. Legea, în forma ei de acum, spune, că județele numai dacă vreau, se vor uni într-o Asociație, — dar nu vor fi îndatorate a o face. Asta-i altceva. Că județele nu-și vor dori noua legătură și noile cheltueli ce aceea li-ar cere. — Așa a dorit Regenta ca să fie.

Tineri ofițeri noi.

— Străbat și strălăci. —

La 1 Iulie au fost înaintați la gradul de ofițeri (Sublocotenenti) tineri, cari au terminat Școlile militare în lunie a acestui an. Din lista ofițerilor înaintați, vedem în ce măsură străbat străinii și în armata română:

Au fost înaintați Sublocotenenti, și împărțiți la felurite regimente:

La Infanterie: 400 de inși, printre cari și 30 de streini (neromâni). — Din Orăștie avem printre noii ofițeri pe tinerul Ioan P. Damian, fiul dlui primpretor Damian.

La Cavalerie: 85 ofițeri noi, între cari 6 streini.

La Artilerie: 120 ofițeri noi, între cari 8 streini.

La Aviație: 52 ofițeri noi, toți Români.

La Marină: 18 ofițeri noi, toți Români.

Jidanul liber a lucra la prăbușirea băncii românești, —

dar Românul oprit a vorbi ceva despre una jidovească!

Banca „Franco-Română” din București, e bancă cinstită românească. Se trezi de odată, nainte cu vre-o jumătate de an, că ziarul jidovești „Dimineața” și „Adevărul” (ale căror stăpân e Marmorsch-Blank), încep a o vorbi de rău. Și o vorbesc azi și mâine și poimâne, până alarmează lumea și deponenții merg să-și scoată banii și aduc banca în încurcătură, — lucru pe care chiar așa îl doreau cele două gazete evreiești.

Și nu s'a ridicat un deget mic asupra acestor gazete! Ele numai au răs, s'au bucurat, și-au frecat mâinile de bucurie, că au pus pe dungă o bancă românească-creștină!

— După întâmplarea cu Banca Franco-Română, moare Evreul maghiar Szana din Bănat. Lumea se neliniștește, și cum Szana are în Timișoara o Bancă mare și vre-o zece mai de mijloc prin felurite orașe bănațene, și întreprinderi economice în legătură cu ele, — încât e, prin toate acelea, un fel de lipitoare cu nouă capete a Bănatului, — un gazetăromân dela o revistă din Bănat, „Tribuna Bănatului”, se pune și scrie tot ce știe și se vorbea după moartea lipitorului celui mare la un bal în America (pe când juca cu o Rîcă a altui evreu american), — și spune că tare a început au se clătina și băncile și întreprinderile lui Szana,

care nici așa nu era prea solid, cu bun temei, —

și, mă rog, îndată săriră deregătorile române asupra revistei și o confiscară (luară cu puterea) de unde o aflară, — ca lumea să nu mai audă ce se vorbește de băncile lui Szana și să nu se sparie!..

Minunat lucru! Follor evreiești din București, le fu îngăduit să aducă în zdrăvăna încurcătură o mare Bancă românească din București, — dar unei foi românești lute-i puseră pumnul 'n gură, să nu spună o vorbă rea despre strașnicul jidan și ale lui treburi!

Ar putea guvernul lămuri pe Români, că de se poate așa ceva în Tara noastră, pe care noi o credem „românească”?

NOUTAȚI

Alegere nouă de deputați vom avea în județul Hunedoarei. poate acum în vară, — pe urma morții deputatului Horia Maniu. Dar se spune că vom avea de ales trei deputați. Se spune că d. prefect Rozvan s'a saturat de domnia aste și ar dori să și schimbe slujba cu d. dep. Dr. Nerva Oncu. Dl Oncu să vie Prefect, d. Rozvan să meargă deputat. Iar deput. învățător Bogdan va fi slătit să se retragă până nu-l judecă tribunalul. Și așa ar fi vre-o 3 deputați de ales. Vor pune candidați: guvernul, liberalii și A-verescanii, poate și d. Iorga. Va fi luptă interesantă (care va trage via luarea aminte asupra sa).

Căsătorie. Dl Dr. Corneliu Cărpinișan, medic în Brașov, fiul dlui Simion Cărpinișan din Orăștie, — își sârbează Duminică în 14 Iulie cununia cu doara Dr. Livia Stoian din Bran. În biserică ortodoxă din Bran Doara mireasă este Doctor tot în medicină, ca și fericitul ei mire. Călduroase felicitări.

Marinari nemulțumiți. Pe vasele române de negoț, avem marinari români și străini. Pentru a face cruțări, guvernul a dat poruncă să se împuțineze și numărul marinarilor. Mulți marinari români s'au văzut fără lucru. Ei sunt azi foarte nemulțumiți, ca în vreme ce ei stau fără lucru, pe vapoarele românești se găsesc sute de marinari străini! De aceea cer guvernului să dea drumul străinilor și să le dea pâine lor, Românilor. Și au drept să ceară aceasta.

Scumpirea zahărului. Zarele din București vestesc, că guvernul va scumpli în curând și zahărul, anume dintr' odată cu 4 Lei la kilogram! Mulțam. Omul sărac va trebui să tragă dela gura copilului bucățica de zahăr.

Moarte. Preoteasa Maria Lula n. Todor, din Bobâlna, a încetat din viață în Orăștie, la 9 Iulie în vârstă de 42 ani, lăsând în adâncă jale pe soțul său iubitor preotul Petru Lula și pe cele 3 fice ale sale Victoria măr. Guia, Zoe măr. Dr. Boroș, și Olimpia, studentă, pe ginerii Petru Guia, Dr. V. Boroș și nepoții Lola, Lelu, Tavi, Dorina. Înmemorarea azi, Joi 11 Iul. în cimitirul ortodox din Orăștie. D-zeu s'o odihnească cu aleșii săi.

N'au încăput pe mare două vapoare, unul american, altul svedez, oi s'au ciocnit de olaltă în largul mării aproape de America. Cel svedez a suferit stricăciuni, încât cel

american i-a luat și oamenii lui, ca să nu fie în primejdie.

Evlavioști dăruitori

Penru împodobirea bisericii ort. rom. din Orăștie:

Au mai dăruit:

Doara Ioana Bogdănescu Lei	100
Văd. Ioana Gelmărean . . .	200
Iosif Stolan și soția . . .	100
Văd. Maria Stoian . . .	20

Suma toală azi: L. 50.185.

Consiliul Asociației stud. Univ. Hunedoreni se va ține în 19 l. c. Vineri, ora 2 p. m., la Orăștie în localul liceului.

Toți membrii comitetului și consiliului sunt rugați a lua parte.

Dr. Solomon, președ. I. Cesteș, secr.

Dela nuntă — la moarte! O mișcătoare nenorocire s'a întâmplat lângă orașul Riga (capul de sus al Poloniei) de curând. O ceată de nuntași se întorceau spre casă dela nunta din oraș, la satul lor din apropiere. Se duceau într'un autobuz, care mâna repede și voios, ca mergând dela nuntă. La o cârnitură de drum, iacă în calea autobuzului un rând de căruțe cu povară... Șoferul (mănătorul) autobuzului, dă să cârnească, pentru a nu se izbi în căruțe, dar autobuzul mergând prea repede s'a izbit de o peatră de kilometru din marginea drumului și s'a dat de două ori peste cap, îngropând sub zdrobiturile lui pe cel vre-o 18 nuntași! Trei au fost uciși aci pe loc, 3 au murit peste puțin timp, și ceilalți cari au scăpat cu viață, toți răniți, mulți poate nici ei n'or scăpa cu zile. Tot din pricina, că șoferul mână fără socoteală de lute, și atunci, așa în fugă, nu se pot opri.

Întâia zi de „strand” cu 3 morți... O știre jalnică se dă din București. Fiind Bucureștiul lipsit de scăldări firești, — s'a făcut la o margine a lui (spre Șosea) o mare scaldă măestrată, zisă „strand”, intrucât de pe laturile ei să afle întinderi mari coperite cu năsip mărunț, pe care cei leșiți din apă, se întind și se prăjesc la soare.

Duminică trecută a fost ziua întâi în care noua baie s'a dat lumii în folosință. E un lac foarte mare, închis în ziduri de ciment și cu fund de ciment. În el se scurge apa unui iaz și din el se duce apoi mai departe. Scaldă e înzestrată cu toate ce trebuiesc scăldătorilor: dușuri (căderi de apă de sus prin site, prin țevi, ca să te bată pe trup), apoi cu „trambulină” (grinzi prinse cu un cap în zid, celalalt cap mergând liber de-asupra apei). De pe capul liber al trambulinei, cei îndrăzneți sar în sus și se dau peste cap în apă și ies apoi te miri unde departe în fața apei. Dar pentru ca să poți sări de pe trambulină în apă, apa trebuie să fie aci sub capul trambulinei, cel puțin de 2 metri de adâncă, pentru ca tu sărind, să nu dai de fundul lacului, ci apa să te împingă apoi în sus, spre fața ei de-asupra. Ei, bine, cei ce au făcut scaldătoarea asta cu strand lângă București, au făcut-o prea puțin a-fundă sau n'au slobozit apă de-ajuns în bazin (în lacul închis). Destul că un tiner de 19 ani, meșter înotător și isteț săritor de pe trambulină, — a sărit și aci ca un pește în sus, apoi cu capu'n jos în apă! Dar — n'a ieșit mai mult viu din ea! Apa fiind prea mică, s'a izbit cu capul de fundul ei de ciment, și-a zguduit capul și-a pierdut știrea de sine și — s'a înecat. Abia într'un târziu apa l'a aruncat afară — mort.

Dureros e apoi faptul că în aceeași zi (Duminică trecută) s'a mai înecat în aceeași scaldătoare un elev de cl. II. comercială și un soldat. Acești neștiind să înoate și bazinul ne-având sprijinitorile de lipsă pentru cei ce nu știu înota, s'a înecat. Și paza de lipsă încă nu era.

Vom avea linie ferată dusă cu electrică. Guvernul a dat în cercetare unei comisii de pricepători, socotelile pentru a face ca trenurile pe linia ferată București — Brașov, să nu mai fie purtate de locomotive cu foc, ci de curent electric! Se va face pe valea Prahovei o fabrică de electricitate purtată cu puterea căderii de apă a Prahovei, și aceea să dea putere de purtat toate trenurile pe linie, dela Brașov până la București și înapoi.

Va fi un lucru de mare folos, — care în alte țări muntoase e demult întrebuintat. Trenurile sunt curate ca pâharul, căci nu e fum care să le murdărească, mașinile nu mai fac zgomotul de azi, — totul merge lin și plăcut ca la tramvaiul electric.

— Și orașul București e vorba să fie electrificat, — adică să aibă atâta putere electrică, încât cu electricitatea să se îndeplinească orice mișcare în el, ca tramvaiele, cu ea să se încălzească, să se lumineze, etc.

Un spital din China a luat foc dela niscal vase cu benzină ce se aflau în pivnițele lui. 350 de bolnavi au fost scăpați, scoși din casa în flăcări, dar 40 de bolnavi și 60 alte persoane ce se aflau în spital, cuprinse de foc, au ars de vii...

Administrațiile Financiare nu pot plăti ce au de plătit: lefii slujbașilor, penziile, și alte date ale statului. Unele adună mai mult și prisosul îl trimit la București, dar multe adună mai puțin decât le trebuiesc.

Pentru ca și acestea să-și poată face față plăților ce li se cer, — acum la 1 Iulie guvernul a fost silit să le trimită dela București 180 de milioane Lei.

Mare mirare nu e. Poporul plugar nu poate plăti acum dări, că-i trebuiesc banii pentru economia de câmp. Meseriași și negustorii stau rău, puțin pot plăti și ei. Doar în toamnă, de ne o da D-zeu an bun, — o să încurgă și dările mai bine.

Totuși spun cei de pe la Administrații, că așa ceva rar s'a mai po-menit, ca dela Ministeriu să trebuiesc să se trimită bani Administrațiilor. De regulă ele adunau atâta cât le trebuia, ba trimeteau ele la Ministeriu, în fiecare lună sute de mii, — precum e și firesc să fie. Cele ce se petrec azi, întors, sunt semne de mare lipsă de bani de sus până jos.

Desmințire. Dl Basile Luca-ciu, revizorul școlar dela Deva, despre care gazeta „Avântul” din Petroșani și „Curentul” din București, au scris (și după ele am dat și noi știrea, ca una, care, dacă ar fi adevărată, ar trebui zădărită de toți bunii Români), că ar fi vorbit urât și batjocoritor despre Regentă și chiar despre micul și nevinovatul nostru Rege, — declară prin „Patria” din Cluj, că tot ponosul e pus la cale de niscal subalterni ai săi, dar la judecată va dovedi că nu e decât o uneltire împotriva sa.

Vijeli mari se descără când
ici când colo, în țara noastră, ca și
în alte țări.

La noi au fost săptămâna trecută
furtuni turbate în vre-o 5 locuri în
țară, lăsând după sine pagube foarte
de seamă.

— La Constanța a bătut în
5 Iulie o furtună grozavă, că grin-
dină foarte mare, cât nucile, ba cât
oul, care a nimicit sămănăturile de
pe vre-o 7000 de hectare!

În jurul Bucureștilor tot așa:
grindină ca merele, holdele și gră-
dinile au fost zdrobite una cu pă-
mântul!

În jud. Hotin (Basarabia) la
fel; — în jud. Gorj sămănături
zdrobite, pomi zmulși din rădăcini,
pe la Chișinău (Basarabia) tot așa.
Și în jud. Vlasca.

— În Cehoslovăcia, anume
în Bohemia și Moravia, a fost în
noaptea de 4 spre 5 Iulie un ura-
gan (furtună-potop) care părea că
prăpădește lumea pe unde trece. Pe
la orașul Labor a fost mai turbat,
a prăbușit stâlpii de telegraf de pe
o mare întindere a Căii ferate. În-
tr-o gară repezindu-se asupra unui
tren de marfă cu stătea pe linie,
a zmulș coperișul unui vagon și l'a
aruncat departe, apoi a răsturnat
aproape toate vagoanele acelui tren!
A rănit pe 7 inși ce se aflau prin
vagoane sau în căsuliile de pază a
lor. În altă parte a căzut grindină
cum spun oamenii că n'au mai vă-
zut de 60 de ani! — În oraș Par-
dubice a omorât 7 persoane, făcând
să cadă asupra lor firele rupte dela
electrică când prin acele fire curen-
tul electric era în curs.

Indurare

pentru copii fără noroc.

Dreptul copiilor nelegiuți.

Ministrul de Justiție, d. Grigorie
Iunian, pregătește legea, pentru cău-
tarea și aflarea tatălui copiilor așa
zisi nelegiuți, adică născuți din pă-
rinți necăsătoriți după lege.

Prin noua lege ce se va aduce
copilului născut între astfel de impre-
jurări, câștigă drepturi de moștenire
după tatăl său natural — dacă el
a recunoscut sau s'a dovedit că el
este.

Se va face o dreptate acestor
copii, cari n'au nici o vină că pă-
rinții lor nu s'au căsătorit după lege,
și cari erau priviți ca niște „nenor-
ociți”, fără nici o vină a lor.

*Ușurări de căsătorie de
nou între soții despărțiți.*

Tot prin legea ce se pregătește,
Ministrul Iunian, va lua măsuri, ca
soții cari s'au despărțit, dacă s'ar
impăca, să se poată căsători de nou
foarte ușor, fără multe forme!

Vedem în aceste două planuri de
lege a dlui Ministru Iunian, îngrijirea
unui om cu inimă bună față de o
mulțime de copii fără noroc.

Mulți părinți s'au certat pentru
ceva între ei, s'au supărat, s'au a-
prins, și — într-o pomenire de nes-
tăpânire și poate chiar nesocotire,
— s'au despărțit. Și de aveau copii,
și-au împărțit și copiii: fetele cu
mama, băieții cu tata... Și fetele-s
nenorocite că nu au pe tata lor cu

ele, și feciorașii nu au pe mama lor
cu ei. Și sub dorul copiilor de mamă
și a fetelor de tată, de multe ori pă-
rinții sunt siliți, de cererile lor, să-i
ducă să se întâlnească, și plânge mama
îmbrățișându-și copilul înstrăinat de
ea, și plânge fetița în brațele tatălui
pe care așa de rar îl poate vedea...
Și adeseori plâng și soții despărțiți,
și în inima lor li-o fi părind rău
de ce-au făcut.

Ei, bine, acestor dureri, Ministrul
Iunian vrea să le ușureze calea de
a înceta, dând, prin noua lege, pu-
tință părinților despărțiți, ca, după
ce văd că rău au făcut că s'au des-
părțit, — să se poată întoarce unul
la altul fără multe forme, refăcân-
du-și familia și redând copiilor bu-
curia de a-și vedea pe tata și mama
la olaltă, — și intrând iarăși în drep-
turile lor de copii a amândurora.

Sunt gânduri bune aceste, și Mi-
nistrul Iunian, care le are, se dove-
dește bun înțelegător al unor nenor-
ociri din familii, și ajutător al unor
copii nefericiți.

Școala de Arte și Meserii din Orăștie

Invită onor. Public a vizita expo-
ziția și tombola compuse din obiecte
confectionate de elevi ce se deschide
în sala hotelului „Central” în ziua
de *Duminică 14 Iulie a. c.*

În aceeași zi la ora 3 Școala de
arte și meserii a organizat o serbare
școlară cu următorul program:

1. Imnul regal, cor sub condu-
cerea dlui Prof. Prația; — 2. Impăr-
țirea premiilor; — 3. „Ispravă” piesă
în două acte de D. Serafim cu ele-
vii școlai; — 4. Raportul școlar de
Directorul școlai; — 5. Vîno vară,
cor; — 6. „Ardealul” poezie de M.
Rădulescu, recitată de elevul V. Bol-
dea, cl. V-a; — 7. „Adresa greșită”
piesă într'un act de D. Tănase, Di-
rectorul liceului Pomărla cu elevii
școlai; — 8. „Dorobanțul” baladă de
Coșbuc, recitare de elevul Biantă,
cl. IV; — 9. „Barbierul mut” co-
medie cu elevii școlai; — 10. Ca
o zi de primăvară, cor; — 11. „La
lcoană” de Vlahuță, recitare de ele-
vul Lăncrăjan, cl. IV; — 12. Banul
Mărăcine, dans național cu elevii
școlai.

Intrarea cu plată benevolă în fo-
losul elevilor sărmani, corpul didactic
mulțumind călduros celor ce vor a-
juta moral și material școala.

Posta Redacției.

DSale C. Popa, ocol s. Rachi-
toasa. Te rugăm scrie-ne de unde
ai fost mutat aci? Că nu știm unde
să facem oprirea, fiindcă avem mai
mulți abonați cu acest nume.

Publicațiune de licitație.

În cauza falimentară Mateiu
Neumann Orăștie, în urma hotărîrii
Consiliului creditorilor, se încunoș-
tințează cel interesat că licitația
publică a bunurilor aparținătoare
masei falimentare și înscrie în in-
ventarul afliator la dosarul No. Fal.
III. 3233/1929. Tribunalul Deva, se
ține în ziua de *19 Iulie 1929*, în
biroul subsemnatului din Orăștie,
Str. Gheorghe Barițiu Nr. 16, pe
lângă armatoarele condiționale:

1. Ofertele scrise și sigilate se
vor depune la subsemnatul, însoțite

de o garanție în numerar de 5000
Lei până la ora 11 în ziua licitației.

2. Consiliul creditorilor nu ga-
rantează de calitatea mărfurilor și
nici de eventualele erori de inven-
tarizare sau lipsuri.

3. Taxele fiscale, impozite etc.,
privesc pe cumpărători dela data
cumpărării.

4. Consiliul creditorilor își re-
zervă dreptul de a hotărî liber a-
supra acceptării sau refuzării ofer-
telor.

5. Cumpărătorul este obligat ca
în decurs de 24 ore dela încunoș-
tințarea despre acceptarea ofertei
sale, se achite în numerar la sub-
semnatul prețul de cumpărare, —
în caz contrar pierde garanția în
favorul masei falimentare.

6. Cumpărătorul de asemenea
este obligat a lua în primire în de-
curs de 24 ore marfa și aranjamen-
tul pruvăliei, suportând chiriile lo-
calului dela data primirii ofertei sale.

Reflecții pot primi lămuriri
mai detaliate în biroul subsema-
natului din Str. Gh. Barițiu Nr. 16.

Orăștie, 8 Iulie 1929.

Dr. Zeno Draia

(1833) 1—1

Masacurator.

Publicațiune de vânzare.

În baza autorizației de vân-
zare din 9 Mai 1929 a foștilor
coproprietari „Peatra-Ivânișiu”,
se pune în vânzare prin bună
învoială materialul lemnos esență
de fag cal. I. din pădurile nu-
mite „Dosul lui Neag, Păraul
Hârbeicii, Păraul Seicului și
Smida Ivânișiuului” situate pe
hotarul comunei Șugag, județul
Alba, pe o suprafață de 446
jug. cat. și o cantitate de peste
150.000 m. steri.

Vânzarea se va ține în ziua
de *6 August 1929, ora 11 a. m.*,
la banca „Miorița”, din Șugag,
prin oferte însoțite de 4% gara-
ție din suma oferită.

Ofertele se pot face atât la
m. ster, cât și pentru întreaga
pădure în bloc (în picioare) și
vor fi prezentate până la data
de mai sus subsemnatului.

Condițiunile generale și spe-
ciale se pot vedea zilnic la sub-
semnatul.

Șugag, la 23 Iunie 1929.

Miron Ștefan, inv.

com. Șugag, poșta Săsciori,
(județul Alba).

(1831) 1—1

Beția

Cine vrea să scape de patima aca-
sta uricioasă, să întrebuințeze „Antibio-
tinul Fértes”, scutit legal, preparat
de mult încercat, care desăvârșit bețivul
de beuturi spirituoase. Fiind fără gust,
se poate da pătimășului fără știrea sa.
Mil și mii de scrisori de recunoștință.
2 flacoane 360 lei prin ramburs.

Farmacia la „VULTURUL ALB”
Nr. 33, Lugoj Banat.

Caut un

INVĂȚĂCEL

băiat din casă bună, cu pur-
tare bună, pentru prăvălia mea
de Manufactură și coloniale.

Teofil Faur

1827 1—3

comerciant, Abrud.

Publicare de licitație.

Parchia ortodoxă *Baia de
Orie* dă în întreprindere lucrarea
din beton a fundamentului bise-
ricii.

Licitația va fi în *20 Iulie
1929 ora 3 p. m.* în localul
primăriei. Prețul strigării 47020.
Lei. Informații la oficiul parohial.

Pentru porohie

Nicolae Florea

(1832) 1—1

paroh președinte.

PUBLICAȚIUNE

Predau prin vânzare *Meara
mea* cu 2 petri, situată foarte
bine, în bitoane, — și o *Scăr-
mătoare de lână* și 6 jug.
de pământ, în care se cuprinde
fânaș, pădure, vie, pomăret, loc
pentru zarzavaturi. Casă bună,
grajd cu încăpere de 6 vite,
pivniță. — Se vând din mână
liberă. Adresa:

Gheorghe Nica Voisan

Pianul-de-sus (Strămturi)

1828 2—2

poșta Sebeș (Alba)

Un american

caută o moșie.

Un Român American, caută
spre cumpărare o moșie care
poate fi în preț dela un milion
Lei până la 5 milioane.

Să fie din ținutul dintre O-
răștie și Deva, cam pe la Ra-
poltul mare, Simeria, Uroi, Hă-
rău, Bârcea.

Scrisori cu descrierea moșiei
(câte jugăre arător, de ce clasă,
cât fânaș, pășune, pădure) și ce
edificii sunt pe ea, ori e și vre-o
moară, și cu ce preț s'ar vinde?,
— să se trimită la foaie, —
care le va trimite celui ce în-
treabă.

(1834) 2—2

Publicațiune de licitație.

Consiliul parohial, din co-
muna Dâncul-mare, plasa Orăș-
tie, dă în întreprindere repara-
rea bisericii — legătură în fier
— prin licitație publică cu o-
ferte închise, pe ziua de *20 Iu-
lie* (sf. Prorec Iulie) ora 2 p. m.
depunându-se o garanție de 10%.

Planul și devizul să pot ve-
dea la oficiul parohial din loc.

Dâncul-mare, la 2 Iulie 1929.

1812 2—2

Consiliul parohial.

Mașină cilindru

de cusut, în bună stare, să
află de vânzare la Bauer Fri-
gyes în Orăștie, Strada Erei-
lor Nr. 13.

1825 2—2

AVIZ!

De vânzare o garnitură de
treerat în stare ireproșabilă, preț
moderat. Batoza 900 mm. sis-
tem Heffer-Schranz, Clayton-
Schutlevort, și motorul 8—10
H. P. „Ganz-Danubia”, la

Gheorghe Fărcașiu

Sebeș (Alba)

1826 2—3

Str. Vasile Moga, Nr. 24